

Indre Fosen kommune
Rådhusveien 13
7100 RISSA

Vår dato: 07.09.2018
Vår ref.: 2018/12439

Deres dato: 06.09.2018
Deres ref.:

Avslag på søknad om gjenopptakelse av skadefelling på en bjørn - Indre Fosen, Åfjord og Verran kommuner 2018

Indre Fosen, Åfjord og Verran kommuner har søkt om skadefelling av bjørn i Åfjord, Indre Fosen og Verran kommuner. Søknaden begrunnes med skadehistorikken til bjørn i 2018, samt kadaverfunn i Leksvik hvor dødsårsak er påvist å være bjørn. Det pågår nå sanking av sau fra utmarksbeite, også i området hvor kadaverfunnet er gjort. Dette betyr at skadepotensialet er mindre nå enn tidligere i beitesesongen. Det er gjentatte ganger gjennomført fellingsforsøk i området, uten at dette har medført uttak av bjørn. Fylkesmannen vurderer at det mest effektive med tanke på å forebygge tap på nåværende tidspunkt, er sanking av sauene fra utmarksbeite. Det gjøres også oppmerksom på at det er mulighet til å felle bjørn på lisens (lisensfelling) på hele Fosen. Det vektlegges også at kadaverfunnet er av eldre dato (en uke gammelt). På bakgrunn av dette, velger Fylkesmannen å avslå søknad om skadefellingstillatelse på bjørn i Indre Fosen, Åfjord og Verran kommuner. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden

Vi viser til skriftlig søknad fra Indre Fosen kommune v/Tore Solli 6. september 2018 kl. 21.36 angående søknad om skadefellingstillatelse på bjørn i Indre Fosen, Åfjord og Verran kommuner. Søknaden begrunnes med skadehistorikken knyttet til bjørn i området i beitesesongen 2018, samt kadaverfunn gjort ved Grønlietran hvor tapsårsak er fastslått å være bjørn.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

Postadresse:
Postboks 2600
7734 Steinkjer
fmlpost@fylkesmannen.no

Besøksadresse:
Steinkjer: Strandveien 38
Trondheim: Prinsensgt 1
www.fylkesmannen.no/trondelag

Telefon:
74 16 80 00
Org.nr.:
974 764 350

Saksbehandler:
Lina Nøstvold
Telefon:
+47 7416 81 48

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

”Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.”

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

“...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak”*

Betingende fellingstillatelser

Miljødirektoratet har i brev av 1. juni 2018 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt 3 brunbjørner. Denne kvoten ble fylt med felling av 1 bjørn i Lierne 16. juni 2018. Fylkesmannen ble varslet 17. juni kl. 00:03. Det ble 17. juni gitt en tilleggskvote på 2 dyr. Denne ble fylt med felling av 1 bjørn i Selbu 23. august 2018. Fylkesmannen ble varslet om felling 23. august kl. 20:56. Miljødirektoratet ble varslet umiddelbart etter felling var kjent for Fylkesmannen. Og direktoratet bekreftet at det ville bli gitt en tilleggskvote på ytterligere 2 bjørn. Av denne tilleggskvoten er det ikke felt bjørn. Gjenværende betinget kvote for region 6, 7 og 8 er følgelig 2 bjørn.

I ovenfor nevnte brev om betingede fellingstillatelser skriver direktoratet blant annet:

«Vurdering av tidsrom for iverksettelse av skadefelling:

Felling etter skadefellingsregimet kan bare skje dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er svært begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da sauen skal være sanket fra utmark, selv om det vil være regionale forskjeller. Skulle tap til sau likevel forekomme, vil det med stor sannsynlighet finnes andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap.»

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble etter behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011) satt til 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Bestandsmålet for region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) er satt til 3 årlige ynglinger av bjørn.

Følgende fremgår av rovviltforliket;

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsettingen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig.(...)

2.2.4 I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.

2.2.12 Når det gjelder bjørn, konstateres det at lisensfelling i flere av forvaltningsregionene ikke fungerer tilfredsstillende per i dag. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av bjørn.

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. (...) I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet (...)»

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 22. mars 2018. Forvaltningsplanen definerer hvilke deler av regionen forvaltningsmålet skal søkes oppnådd. Av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 er følgende område definert som forvaltningsområde for bjørn: «*Trøndelag: Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget*».

I forvaltningsplanen står det blant annet følgende om skadefelling:

«I utgangspunktet er terskelen for å innvilge søknad om skadefelling svært lav utenfor forvaltningsområdene. Terskelen vil variere avhengig av om skadene er oppstått utenfor eller innenfor forvaltningsområdet for den aktuelle rovdyrarten og om det regionale bestandsmålet er oppnådd. Lisensfelling av det aktuelle rovdyret skal ikke alene gi grunnlag for å avslå en søknad om skadefelling når det søkes i lisensfellingsperioden. Hvis skadesituasjonen oppstår på innmark og/eller innenfor rovdyravvisende gjerde (oppført etter standarden) skal terskelen for å innvilge søknad om skadefelling være lav, uavhengig av om området er innenfor eller utenfor forvaltningsområdet.»

Brev fra statsråden

Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning.

«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. (...) I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæringen og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyrenes tilstedeværelse.»

Bestandsstatus

Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovdyr. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 1. juni 2018 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6-8.

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. I følge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1494- 2018 ble det mest sannsynlig født 7 bjørnekull i Norge. Rapporten forteller om en liten økning i beregnede antall ynglinger av bjørn for region 6, fra 2016 til 2017. Med et beregnet antall ynglinger på 2,1 i 2017.

Bestandsrapportene fra perioden 2010-2017 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, og under bestandsmålet for regionen. Det er registrert 31 individer av bjørn i regionen i 2017, 19 hanndyr og 12 binner. Dette er 2 dyr mer enn i 2016. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen over flere år har vært svakt økende (2017: 38,7 % 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2014: 36,7 %, 2013: 34,3 %, 2012: 31,4 %, 2011: 30,8 %, 2010: 29,8 % og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden i 2018 er ca.

40 % (1,5 ganger så mange hanndyr som binner) som er fastsatt som måltall i rovviltforliket.

I løpet av 2018 er det så langt registrert avgang på åtte bjørner i region 6. Dette utgjør den høyeste avgangen av bjørn i regionen de seks siste årene. Rett nok er to av dyrene årsunger, som uansett har stor dødelighet og slik vil påvirke bestanden mindre. Men det er også for første gang i seksårsperioden felt en voksen bjørnebinne som vil ha direkte effekt på bestandsutviklingen.

Miljørettslige prinsipper

Fylkesmannen har ikke gjort noen nærmere vurdering av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens kapittel II, eller vurdert bestandsmessige konsekvenser av et eventuelt uttak av bjørn i denne saken. Dette da det her fattes vedtak om avslag på søknad om skadefelling av bjørn, med bakgrunn i rovviltforskriften § 9. Det forventes ikke at dette avslaget vil ha noen påvirkning på naturmangfoldet.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Områdets betydning som beitemark

Det aktuelle området ligger i Åfjord, Indre Fosen og Verran kommuner. I følge tall fra organisert beitebruk fra 2016, ble det i Rissa beitelag sluppet 3893, i Åfjord beitelag 3619, i Leksvik 3244 og i Malm beitelag 7417 sau og lam. Området har avgjørende betydning som beitemark.

Skadenes omfang og utvikling

Det er i løpet av beitesesongen 2018 påvist et betydelig tap av sau/lam til bjørn i området. Totalt 47 sau/lam er dokumentert drept av bjørn i kommunene Åfjord, Verran og Indre Fosen fra 1. juni og frem til dagens dato. De siste tre ukene har imidlertid tapsomfanget vært mer begrenset. Siden 17. august er det påvist kun et tap til bjørn i området, ved Grønlisetran i Indre Fosen kommune. Dette har skadedato 27.08-01.09. Kadaverfunnet som danner grunnlag for søknaden er altså minimum en uke gammelt.

Potensialet for fremtidige skader

Fylkesmannen vurderer at potensialet for fremtidige skader er betydelig redusert nå da sanking av sau og lam fra utmarksbeite har begynt.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Det er i løpet av beitesesongen 2018 tildelt betydelige akuttmidler til kortvarig, intensivt tilsyn i forbindelse med skadesituasjonen på Fosen. Det er også flere sauebrukere i Verran kommune som har avtalt akutt, tidlig nedsanking med Fylkesmannen. Fylkesmannen vurderer at muligheten for å gjennomføre nye forebyggende tiltak nå ikke er aktuelt, da sauene uansett skal sankes ned fra utmarksbeite i disse dager.

Hva angår søknaden, så ligger området hvor fellingsforsøk er omsøkt utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6. Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som yngleområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne påregne at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor yngleområdet er svært høy. Terskelen for å innvilge fellingstillatelse på bjørn i områder utenfor forvaltningsområdet er i utgangspunktet lav. Fylkesmannen har gjentatte ganger innvilget slike søknader i det aktuelle området, basert på dokumenterte skader, en pågående akutt skadesituasjon, samt et betydelig skadepotensiale. Slik saken er nå, vurderer Fylkesmannen at skadepotensiale i området er betydelig mer begrenset enn tidligere i beitesesongen. Det foregår sanking av sau fra utmarksbeite i disse dager, og Fylkesmannen vurderer at det er det mest effektive tiltaket med tanke på å forebygge tap. Videre er det slik at kadaverfunnet det henvises til i søknaden er relativt gammelt, med skadedato mellom 27.08- 01.09. Dette er det eneste påviste tapet til bjørn i området siden 17. august, og situasjonen kan ikke lenger sies å være akutt, pågående. I tillegg er det slik at det er åpnet for lisensfelling av bjørn på hele Fosen. Denne har varighet frem til 15. oktober og er tilgjengelig for alle såfremt man har registrert seg som lisensjeger, avlagt skyteprøve for storvilt og har grunneiers tillatelse.

Fylkesmannens konklusjon

En skadefellingstillatelse skal ha til hensikt å stanse en større skadeutvikling. Det foreligger ikke nye skader påvist til bjørn i området, og Fylkesmannen vurderer det slik at det ikke dreier seg om en pågående skadesituasjon på nåværende tidspunkt. Tidspunkt tillegges også vekt da det nærmer seg slutten på beitesesongen og sanking av sau har begynt, jf. rovviltforskriften § 9 som sier at fellingstillatelse bare

kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Etter en totalvurdering av momentene nevnt ovenfor, avslår Fylkesmannen søknad om gjenopptakelse av skadefelling av bjørn i Åfjord, Indre Fosen og Verran kommuner.

Klagerett

I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim, og sendes til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, 7734 Steinkjer innen 3 (tre) uker fra mottakelsen av dette brevet.

Med hilsen

Gry Tveten Aune
(e.f.)
Seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Lina Nøstvold
Seniorrådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Åfjord kommune	Øvre Årnes 7	7170	ÅFJORD
Verran kommune	Liaveien 1	7790	MALM